YMPÄRISTÖSUUNNITTELU
ENVIRO

RUUKINRANNAN LIITO-ORAVASELVITYS 2017

Pekka Routasuo

19.6.2017

RUUKINRANNAN LIITO-ORAVASELVITYS 2017

Sisällys

1 JOHDANTO 3
2 MENETELMÄT 3
3 LIITO-ORAVAN ESIINTYMINEN RUUKINRANNAN ALUEELLA 2017 3
4 JOHTOPÄÄTÖKSET 6
5 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS 8

Kansi: Liito-oravan asuttamaa metsää Ruukinrannan läntisemmällä selvitysalueella.

Pohjakartat ja ilmakuvat © Espoon kaupunki.

Valokuvat © Pekka Routasuo.

1 JOHDANTO

Espoon Ruukinrannan metsäalueilta Laajalahden ja Turunväylän välistä (Joel Rundtin tien eteläpuolelta ja Gallen-Kallelan tien eteläpuolelta; kuva 1) ei ole tiedossa liito-oravahavaintoja ennen vuotta 2017. Keväällä 2017 Espoon ympäristöyhdistyksen pyynnöstä tehdyillä maastokäynneillä löydettiin liito-oravan jätöksiä molemmilta alueilta (Espoon ympäristöyhdistys 2017). Ruukinrannan alueelta on tehty kaksi luontoselvitystä (Ympäristötutkimus Yrjölä Oy 2009, 2013), joissa on inventoitu myös liito-oravan esiintymistä, mutta merkkejä lajista ei ole löytynyt. Espoon liito-oravien kokonaisselvityksessä (Lammi ym. 2016) alueet on rajattu liito-oravalle soveltuviksi elinympäristöiksi (ELKS luokka 2).

Espoon kaupunkisuunnittelukeskus tilasi toukokuussa 2017 liito-oravaselvityksen kuvaan 1 rajatuilta alueilta Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Työn on tehnyt biologi, LuK Pekka Routasuo.

2 MENETELMÄT

Liito-oravaselvityksen maastotyöt tehtiin Sierlan ym. (2004) julkaisun *Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa* ohjeiden mukaisesti. Maastokäynti alueelle tehtiin 24.5.2017.

Selvitysalueet (kuva 1) tarkistettiin kokonaisuudessaan ja liito-oravan jätöksiä etsittiin haapojen, kuusten, tervaleppien, isojen raitojen sekä kolopuiden tyviltä. Liito-oravan käyttämien puiden sijainti määritettiin GPS-paikantimella. Havaintopaikoilla olevat kolot ja risupesät sekä puulaji, puun läpimitta ja muut tiedot merkittiin muistiin. Raportin kuvissa esitetty papanapuiden sijainnin tarkkuus on käsi-GPS-laitteen (Garmin 60Cx) mukainen.

3 LIITO-ORAVAN ESIINTYMINEN RUUKINRANNAN ALUEELLA 2017

Läntinen alue

Espoon ympäristöyhdistyksen pyynnöstä keväällä 2017 tehdyllä maastokäynnillä löytyi läntiseltä alueelta liito-oravan jätöksiä yhden järeän kuusen tyveltä. 24.5.2017 tehdyllä maastokäynnillä löytyi jätöksiä lisäksi yhden tervalepän ja yhden kuusen tyveltä (kuva 2). Läntinen alue on varttunutta, paikoin vanhaa kuusivaltaista sekametsää. Sekapuuna on etenkin koivua, mutta myös haapaa on alueen keski- ja itäosassa runsaasti. Länsiosassa kasvaa myös vaahteraa.

Lähes koko alue on liito-oravan elinympäristöksi soveltuvaa. Pesäpaikaksi soveltuvia koloja tai risupesiä ei havaittu, mutta koska puusto on paikoin vanhaa, on todennäköistä, että alueella on koloja. Alueen itäosan pökkelössä on vanha valkoselkätikan kolo.

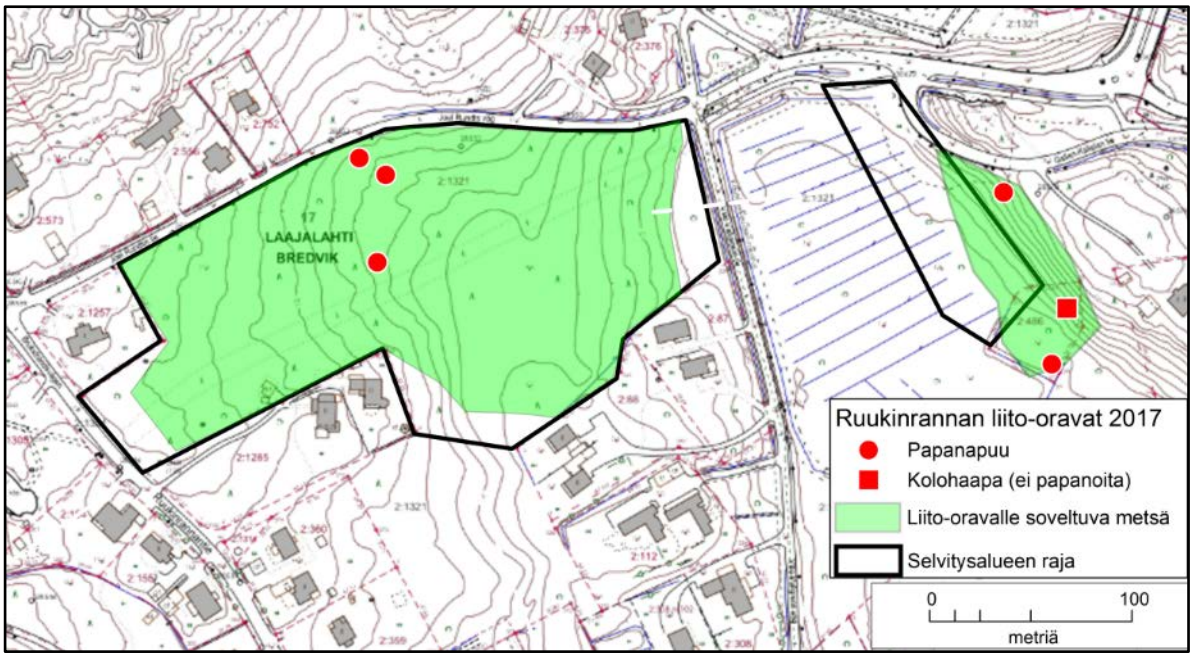

Kuva 1. Selvitysalueiden sijainti ja rajaus sekä liito-oravan jätöslöydöt Ruukinrannan alueella.

Itäinen alue

Espoon ympäristöyhdistyksen pyynnöstä keväällä 2017 tehdyllä maastokäynnillä löytyi itäisemmän alueen tuntumasta liito-oravan jätöksiä yhden järeän kuusen tyveltä. 24.5.2017 tehdyllä käynnillä löytyi papanoita lisäksi yhden muun kuusen tyveltä varsinaisen selvitysalueen ulkopuolelta (kuva 3). Löytöpaikan läheisyydessä on yksi kolohaapa. Itäisemmän selvitysalueen puusto on pääosin melko nuorta lehtipuustoa. Rinteellä sekä alueen itä- ja kaakkoispuolella kasvaa vanhempia koivuja, haapoja ja kuusia. Suurin osa itäisestä selvitysalueesta sopii melko huonosti liito-oravan elinalueeksi. Laji voi käyttää nuortakin lehtipuustoa ruokailuun.

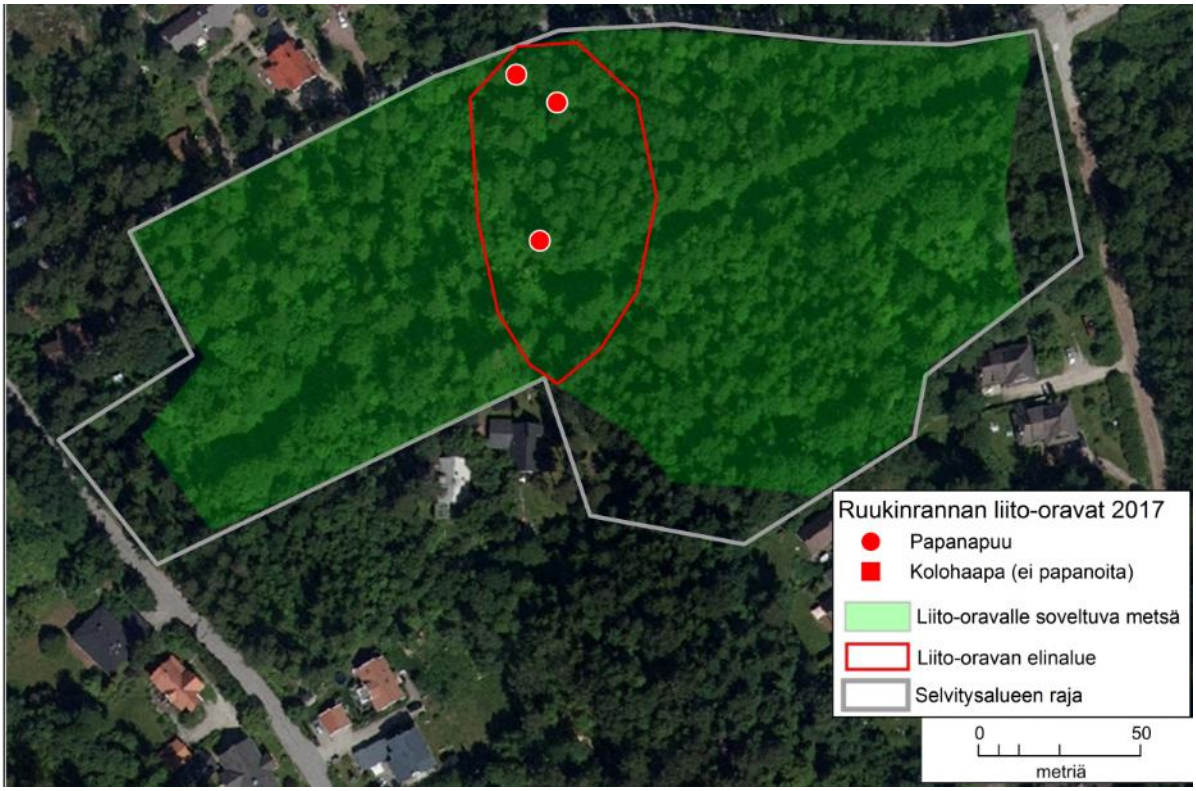

Kuva 2. Liito-oravahavainnot ja liito-oravalle soveltuva metsä läntisemmällä selvitysalueella.

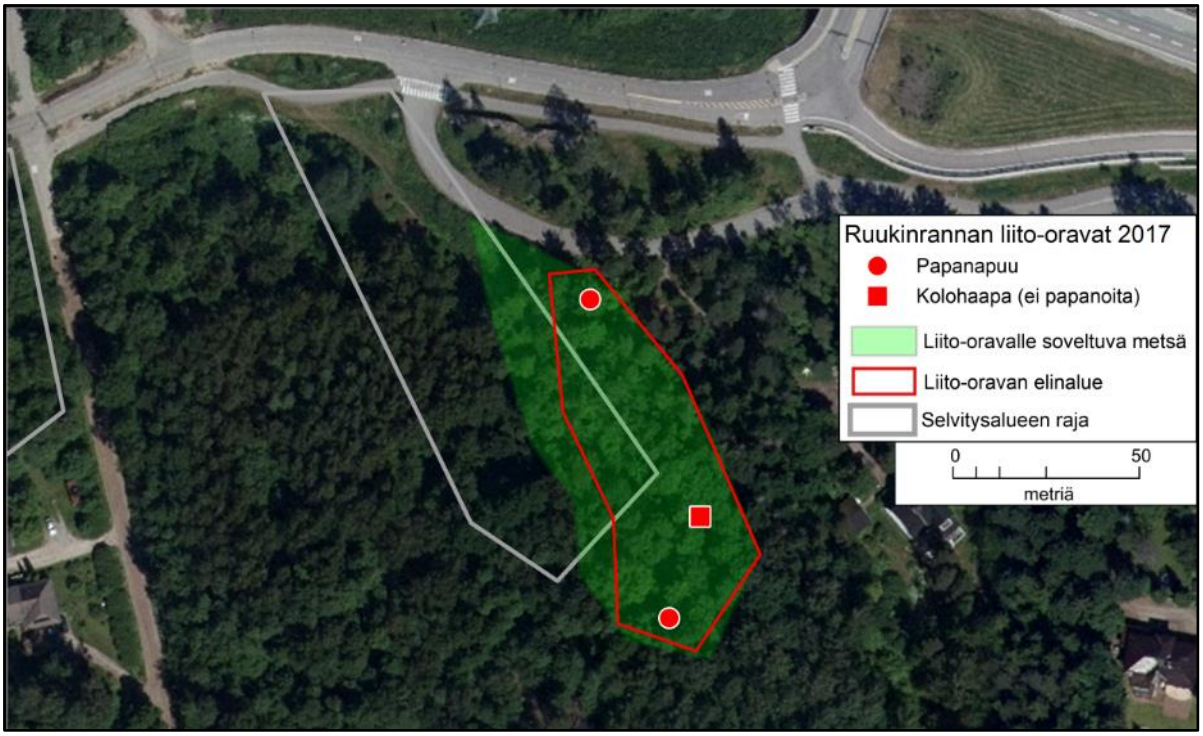

Kuva 3. Liito-oravahavainnot ja liito-oravalle soveltuva metsä itäisemmällä selvitysalueella.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Liito-oravan käyttämiä puita löytyi Ruukinrannan selvitysalueilta melko vähän ja papanat olivat pääosin vanhahkoja ja kuivia. Selvitysalueilta ei löytynyt liito-oravan käyttämiä kolopuita. Tulosten perusteella selvitysalueilta ei ollut rajattavissa liito-oravan ydinalueita.

Liito-oravan reviiri on huomattavasti suurempi kuin tämän raportin selvitysalueiden pinta-ala (koirailla keskimäärin 60 ha, naarailla useimmiten 4–6 ha; Hanski 2016). Ruukinrannan ympäristössä on useita rajattuja liito-oravan ydinalueita, joiden välillä on metsäinen kulkuyhteys (kuva 4).

Selvitysalueiden metsät ovat pääosin liito-oravalle soveltuvia. Lähin liito-oravan asuttama metsä on vajaan puolen kilometrin päässä etelässä Villa Elfvikin ympäristössä. Ruukinrannan metsäalueella on merkitystä myös liito-oravan liikkumiselle Turunväylän eteläpuolella.

Ydinalueet ja niitä yhdistävät puustoiset yhteydet suositellaan säilytettäväksi alueen kaavoitusta toteutettaessa. Liito-oravien säilyttämiseksi Espoon kaavoitusalueilla on esitetty suosituksena (Ramboll 2014) mm. seuraavat ohjeet:

- Elinympäristöjen ydinalueet (keskimäärin vähintään noin 1 hehtaari) säilytetään ja elinympäristön laatua ylläpidetään. Ydinalueella tulee säilyä riittävä määrä ravintoa ja pesäpaikkoja naaraan talvehtimista ja lisääntymistä varten.
- Ydinalueen ympärille rajataan säilytettävä ja elinympäristönä ylläpidettävä metsäinen elinympäristöalue (5–10 hehtaaria, minimissään 4 hehtaaria). Alue rajataan mahdollisimman yhtenäisenä suosien tunnistettuja liito-oravalle soveltuvia alueita.
- Ydinalueilta säilytetään tavoitteellisesti vähintään kaksi yhteyttä elinympäristöverkoston muille alueille, tärkeissä solmukohdissa säilytetään kolme yhteyttä. Alueelliset yhteydet muualle Espooseen säilytetään ja niiden toimivuutta parannetaan.
- Soveltuvaa elinympäristöä säilytetään mahdollisimman laajasti tunnettujen elinympäristöalueiden yhteydessä ja viherverkoston osana. Soveltuvat alueet tukevat ydin- ja elinympäristöalueiden säilymistä ja laatua sekä mahdollistavat liito-oravien elinpiirien siirtymisen ja uusien elinpiirien syntymisen sekä kannan säilymisen pitkällä aikavälillä.

Kuva 4. Ruukinrannan ympäristöstä tiedossa olevien liito-oravan asuttamien metsien rajaukset (ELKS luokka 1, punainen rasteri) sekä niiden väliset liito-oravalle soveltuvat metsäiset kulkuyhteydet (keltainen katkoviiva).

5 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Espoon ympäristökeskus 2016: Espoon liito-oravatietokannat (havaintopisteet, liito-oravan elinalueet, ELKS-tietokannat). – Espoon ympäristökeskus, tammikuu 2017.

Espoon ympäristöyhdistys 2017: Muistutus Ruukinranta–Tarvaspään (250 100) asemakaavaehdotuksesta.

Hanski, I. K. 2016: Liito-orava. Biologia ja käyttäytyminen. – Metsäkustannus Oy. 93 s.

Lammi, E., Vauhkonen, M., Routasuo, P. ja Hanski, I.K. 2016: Espoon liito-oravien kokonaisselvitys 2014–2015. – Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 2/2016. 59 s.

Ramboll 2014: Selvitys liito-oravien ja maankäytön suunnittelun yhteensovituksesta Espoonlahden ja Matinkylän alueilla. – Kaupunkisuunnittelukeskuksen julkaisuja 5/2014.

Salomäki, P. & Virtanen, T. 2014: Espoon liito-oravien kokonaisselvitys 2014 - Eteläisen Espoon itäosa. – Espoon kaupunki ja Ympäristötutkimus Yrjölä Oy.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742:1–113.

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Ympäristöopas 109:1–196.

Ympäristötutkimus Yrjölä Oy 2009: Espoon Ruukinrannan luontoselvitykset 2009. – Espoon kaupunki.

Ympäristötutkimus Yrjölä Oy 2013: Ruukinrannan liito-orava- ja lepakkoselvitys 2013. – Espoon kaupunki.